

Muzaffer DÜLGER

**HUKUKA EKONOMİK
YAKLAŞIMIN TOPLUMSAL
DAYANAKLARI**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
TABLOLAR.....	XV
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM HUKUKUN EKONOMİK ÖĞRETİSİNİN TEMEL KAVRAMLARI VE TARİHSEL GELİŞİMİ

1.1. HUKUKUN EKONOMİK ÖĞRETİSİNİN KAVRAMSAL İÇERİĞİ.....	11
1.2. HUKUKUN EKONOMİK ÖĞRETİSİNİN TARİHİ VE FELSEFİ KÖKLERİ.....	22
1.2.1. Lex Mercatoria	22
1.2.2. İki Büyük Öncü: Adam Smith ve Jeremy Bentham.....	31
1.2.2.1. İskoç Aydınlanması ve Adam Smith.....	31
1.2.2.2. Jeremy Bentham ve Faydacılık	39
1.2.3. Laissez Faire Doktrini ve Hukuk-Ekonomi Bağntısına Tesiri	46

1.2.4. Faydadan Etkinlięi: Pareto ve Kaldor-Hicks Modelleri.....	52
1.3. HUKUKUN EKONOMİK ÖĞRETİSİNİN YAKIN TARİHİ.....	60
1.3.1. Kıta Avrupasında Yaşanan Gelişmeler.....	60
1.3.2. Amerika Birleşik Devletleri'nde Yaşanan Gelişmeler.....	64
1.3.3. Pratik Hukukta Gelişmeler ve Hand Formülü.....	70
1.3.4. Hukukun Ekonomik Öğretisinin “Yeni” Çehresi	73

İKİNCİ BÖLÜM

CHICAGO OKULU VE HUKUKUN EKONOMİK ANALİZİ

2.1. CHICAGO İKTİSAT OKULU	79
2.1.1. Coase Teoremi: Dışsallık Sorunu ve İşlem Maliyetleri Teorisi.....	83
2.1.2. Gary S. Becker: Beşeri Sermaye ve Yayılımacı İktisat	95
2.2. RICHARD A. POSNER VE HUKUKUN EKONOMİK ANALİZİ	103
2.2.1. Posner'ın Ekonomik Hukuk Öğretisinin Genel Karakteri ...	108
2.2.1.1. Pozitivizm	114
2.2.1.2. Hukuki Pragmatizm.....	119
2.2.2. Hukukun Ekonomik Analizi	126
2.2.2.1. Hukukun Fiyat Teorisi	126
2.2.2.2. Hukuki Kavramların Ekonomik Tercümesi	129
2.2.3. Etkinlik Kavramı	134
2.2.3.1. Etkinlięi Tanımlamak: Servet Maksimizasyonu	134
2.2.3.2. Servet Maksimizasyonu İlkesinin Faydacı (Utilitarian) ve Refahçı (Welfarist) Yaklaşımlardan Farkı.....	135
2.2.3.3. Adalet Yerine Etkinlik.....	144
2.2.3.4. Common Law'un Etkinlięi Tezi.....	145
2.2.4. Posner'a Yönelik Eleştiriler.....	151

2.2.4.1. Metodolojik Eleştiriler.....	151
2.2.4.2. Servet Maksimizasyonu İlkesine Eleştiriler.....	154
2.2.4.3. Dworkin - Posner Tartışması.....	157

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AVUSTURYA OKULU, FRIEDRICH A. HAYEK VE ÖZEL HUKUK TOPLUMU

3.1. AVUSTURYA OKULU, LUDWIG VON MİSES VE PRAKSİYOLOJİ.....	165
3.2. NEO-AVUSTURYA OKULU: FRIEDRICH A. HAYEK.....	172
3.2.1. Kozmos ve Taxis: Hayek'te Düzen Kavramı	175
3.2.2. Nomos ve Thesis: Hayek'in Hukuk Teorisi	182
3.2.2.1. Hukuk Düzeni Kavrayışı ve Nomos-Thesis Ayrımı	183
3.2.2.2. Yargı Felsefesi	191
3.2.2.3. Hayek'in Çeşitli Hukuk Teorilerine Dönük Eleştirileri.....	193
3.2.2.4. Hukuk Devleti: İdeal Hukuk Düzeninin İlkeleri.....	197
3.2.3. Hayek'te Hukuk ve Ekonomi Bağlamı	203
3.2.3.1. Özel Hukuk Toplumunun Dayanakları.....	203
3.2.3.2. Posner'in Hayek Eleştirisi.....	211

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

VIRGINIA OKULU: KAMU TERCİHİ TEORİSİ VE EKONOMİK ANAYASA

4.1. VIRGINIA OKULUNUN TARİHİ VE GENEL ÖZELLİKLERİ.....	219
4.1.1. Hukuk ve Ekonomi Bağlamında Virginia Okulu.....	219
4.1.2. Kamu Tercih Teorisinin Genel Özellikleri.....	222
4.1.2.1. Homo Economicus ve Metodolojik Bireycilik.....	222

4.1.2.2. Bir Mübadele Alanı Olarak Politika	224
4.1.2.3. Çıkar Grupları Teorisi	226
4.1.2.4. Piyasa Başarısızlığı ve Devlet Başarısızlığı	226
4.1.2.5. Keynes Karşıtlığı, Devleti Küçültmek ve Ekonomik Anayasa.....	228
4.2. JAMES M. BUCHANAN VE HUKUKUN EKONOMİK ÖĞRETİSİNE KATKILARI.....	231
4.2.1. Buchanan'ın Entelektüel Kimliği.....	231
4.2.2. Buchanan'da İktisadi Düşüncenin Temel Unsurları.....	233
4.2.3. Anayasal Ekonomik Analizin Genel Mahiyeti	237
4.2.4. Kamusal Sermaye Olarak Hukuk ve Sözleşmesel Temelleri	241
4.3. HUKUK VE EKONOMİ BAĞLAMINDA VIRGINIA OKULU	245
4.3.1. Hukuka Fonksiyonalist Bir Yaklaşım olarak Virginia Okulu.....	245
4.3.2. Posner – Buchanan Tartışması	250

BEŞİNCİ BÖLÜM

HUKUKUN EKONOMİK ÖĞRETİSİ VE TOPLUM KURAMI

5.1. TOPLUMSALIN İKTİSADİ KAVRANIŞI ÜZERİNE.....	253
5.1.1. Toplumsalın Ekonomik Kavramlarla Tanımlanması	253
5.1.2. Bir Mübadele Sahası Olarak Toplum.....	256
5.1.3. Rekabet İlkesi ve Sosyobiyojoloji.....	260
5.1.4. Kredi Üzerine Kurulu Sosyal Paradigma	263
5.2. NEOLİBERAL TOPLUM KURAMI VE EKONOMİKLEŞEN HUKUK	265
5.2.1. Neoliberalizmi Tanımlamak.....	265
5.2.2. Sermaye-İnsan, Piyasa Toplumu ve Neoliberal Devlet.....	275
5.2.2.1. “Toplum Yoktur”: Gönüllü İşbirliğinden Rekabet İlkesine.....	275

5.2.2.2. Homo Economicus'tan Sermaye-İnsan'a	277
5.2.2.3. Privatopia: Şirket Egemenliği ve Neoliberal Devlet	282
5.2.3. Neoliberalizmin Hukuku	284
5.3. POSTMODERN TOPLUM TARTIŞMALARI BAĞLAMINDA HUKUK VE EKONOMİ.....	290
5.4. MALİYETLERDEN RİSKLERE: RİSK TOPLUMU TARTIŞMALARINDA HUKUK VE EKONOMİ.....	301
5.4.1. Risk Kavramı ve Risk Toplumu Teorisi	301
5.4.2. Hukukun Ekonomik Öğretisinde Risk Analizinin Mahiyeti.....	306

ALTINCI BÖLÜM HUKUKUN EKONOMİK ÖĞRETİSİNİN TARTIŞMALI İÇERİĞİ

6.1. EKONOMİK PERSPEKTİFTEN HUKUKTA ÖZNE VE RASYONALİTE.....	315
6.1.1. Homo Juridicus vs. Homo Economicus.....	315
6.1.2. Sınırlı Rasyonallite'ye Doğru	322
6.1.2.1. Davranışsal İktisattan Önce	322
6.1.2.2. Davranışsal İktisat ve Sınırlı Rasyonallite Kavramı	328
6.1.3. Davranışsal Hukuk ve Ekonomi Ekolü	333
6.2. HUKUKTA EKONOMİZM.....	337
6.2.1. Hukukun Ekonomik Öğretisinin Bilimsellik Söylemi	337
6.2.2. Fiyatlandırma Mekanizması Olarak Hukuk (?)	344
6.2.3. Özel Mülkiyet Odaklı Radikal Görüş ve Adaletin Metalaşması	358
6.2.4. Hukukun Amacı ve Etkinlik Kavramı.....	374
SONUÇ	383
KAYNAKÇA	391